

รูปแบบโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๖
วิทยาลัยพระธรรมทูตกับยุทธศาสตร์ป้องกันการแพร่เชื้อ
ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (โควิด-19)
The Model Training Program For Overseas
Dhammaduta Bhikkhus Class 26 Dhammaduta College
And The Strategy To Prevent Spreading
Coronavirus Disease Starting In (Covid 2019)

พระครูธรรมธรรวเดชา อคฺคเตโช (พรหมเสนา)*

Phrakhrudhammathon Waradecha Aggatejo (Phromsena)

วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Dhammaduta College Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Email: wrdc_09@hotmail.com, wpa2546@mcu.ac.th, wrdcpsn2509@gmail.com

Received: July 07, 2023

Revised: August 16, 2023

Accepted: August 17, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นบทความวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์คือ (๑) เพื่อศึกษารูปแบบการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศของวิทยาลัยพระธรรมทูต ซึ่งจัดโครงการอบรมในเขตพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดเพชรบูรณ์ (๒) เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ชาติตามมติคณะกรรมการมหาเถรสมาคมในการป้องกันการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ (Covid-19) (๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับยุทธศาสตร์ของชาติตามมติคณะกรรมการมหาเถรสมาคม ในการป้องกันการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ (Covid 19) โดยเก็บข้อมูลจากพระภิกษุสงฆ์ที่เข้ารับการอบรมในโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๖ ประจำปี ๒๕๖๓ ซึ่งมีพระภิกษุเข้ารับการอบรมในกิจกรรมภาคสนาม จำนวน ๑๑๐ รูป ทุกรูปที่เกี่ยวข้องกับการอบรมได้ปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ป้องกันการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ ตามมติของรัฐบาลและตามมติของกรรมการมหาเถรสมาคมอย่างเคร่งครัด ตลอดระยะเวลาเริ่มกิจกรรมโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ

* พระครูธรรมธรรวเดชา อคฺคเตโช (พรหมเสนา), ดร., อาจารย์ประจำวิทยาลัยพระธรรมทูต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Phrakhrudhammathon Waradecha Aggatejo (Phromsena), Dr., Lecturer of the Dhammaduta college, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการอบรมเป็นการจัดฝึกอบรมพระภิกษุ ในโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ซึ่งเป็นวิธีคัดเลือกและคัดกรองบุคคลที่มีคุณสมบัติ ทั้งในด้านความรู้ ความสามารถในระดับที่สามารถจะเป็นตัวแทนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แผ่ไปทั่วถึงทั้งในและต่างประเทศได้ โดยเฉพาะอเมริกาและยุโรป ที่กำลังได้รับความสนใจจากชาวต่างประเทศในด้านพระพุทธศาสนา เป็นการพัฒนามั่นสมองทางด้านการเผยแผ่ที่ไม่ใช่เป็นเพียงแค่พระธรรมทูตเท่านั้น แต่หากยังเป็นผู้ที่ได้รับการพัฒนาให้มีสติปัญญา มีประสบการณ์ทั้งทางด้านภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยสามารถนำเอาความรู้ความสามารถและประสบการณ์ไปพัฒนาตนเองและส่วนรวมทั้งในและต่างประเทศได้

คำสำคัญ : รูปแบบการอบรม; ยุทธศาสตร์การป้องกัน; การแพร่เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (โควิด-๑๙)

Abstract

The qualitative research aimed (1) To study the Training Model for Overseas Dhammaduta Bhikkhus, Dhammaduta College who organize the training program in the areas of Phra Nakorn Sri Ayutthaya Province and Phetchabun Province (2) To Study national strategy according to the resolution of Committee, Sangha Supreme Council of Thailand in preventing the spread of 2019 coronavirus pandemic, the new species (Covid-10) (3) To propose the Training Model Program for Overseas Dhammaduta Bhikkhus and National Strategy according to the resolution of Committee, Sangha Supreme Council of Thailand in preventing the spread of 2019 coronavirus pandemic, the new species (Covid 19), Collecting data from monks who attended the training Program for Overseas Dhammaduta Bhikkhus Version 26 in Year B.E. 2564, In which monks attended the training in field activities Number of 110 Persons. Eeveryone involved with The Training Program have followed the strategy to prevent spreading coronavirus disease staring in 2019 according to the resolution of the government and strictly according to the resolutions of the Sangha Council members strictly throughout the start of the activity The Model Training Program for Overseas Dhammaduta Bhikkhus.

The results showed that The Model Training Program This is the training of monks. in The Model Training Program for Overseas Dhammaduta Bhikkhus, which is the selection method, screening, qualified person, both in terms of knowledge, skills, to the extent that it can represent, in propagating Buddhism, to spread throughout both domestic and

international, especially America and Europe, is getting attention from foreigners in Buddhism, is the development of the brain, on the dissemination, Not just a Dhamma-duta, But if it is still a person who has developed to be intelligent, experienced both theoretical and practical, can bring knowledge, skills and experience, to develop oneself and the public, both at home and abroad.

Keywords : The Model Training Program; Resolution Prevent; Spreading
Coronavirus Disease Starring in (Covid 2019)

บทนำ

วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มีการจัดกิจกรรมอบรมหลักสูตรพระธรรมทูตสายต่างประเทศจำนวนมากเป็นประจำทุกปีนั้น เป็นแผน นโยบายและวัตถุประสงค์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ขยายไปสู่ทุกประเทศทั่วโลกทั้งอเมริกาและยุโรป โดยเริ่มดำเนินการจากการประชาสัมพันธ์แจ้งไปยังพระภิกษุสงฆ์ที่มีสุขภาพดี สมบูรณ์ ไม่เสเพลเสพติด มีศีล สติ สมาธิ ปัญญาและศรัทธาที่มั่นคง ตลอดจนมีจิตใจแน่วแน่ต่องานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ซึ่งในเบื้องต้นจะต้องมีการตรวจสอบประวัติความเป็นมาด้านวินัยและคุณูปการอย่างเคร่งครัดจากคณะกรรมการ ก่อนรับเป็นผู้สมัครเข้ารับการลงทะเบียนเพื่อทำการสอบคัดเลือกวัดความรู้ในทางวิชาการโดยเฉพาะทางด้านพระพุทธศาสนาและวิชาที่สำคัญเกี่ยวกับภาษาต่างประเทศ เพื่อเข้ารับการอบรมให้มีคุณภาพชีวิตตามแนวพุทธธรรมซึ่งในฐานะที่ดำรงเพศบรรพชิตนั้น จะต้องมีความรู้ ความสามารถในการพูด อ่าน เขียน สื่อสาร ได้เป็นอย่างดีและชำนาญ ตลอดจนมีความเข้าใจหลักการและวิธีการในการนำเอาหลักพุทธธรรมไปเผยแผ่ขยายให้กว้างไกลแก่ชาวต่างประเทศทั่วโลก

อนึ่ง การอบรมพระธรรมทูตรุ่นที่ ๒๖ พ.ศ. ๒๕๖๓ นี้ เป็นปีที่มีสถานการณ์พิเศษเกิดขึ้น กล่าวคือมีเหตุการณ์การแพร่เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ (Covid-19) ทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งทำให้เกิดอุปสรรคมากมายในการอบรมเป็นอย่างยิ่ง โดยเริ่มต้นจากการจัดโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศภาควิชาการ ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร) อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (๒๖ ก.พ. - ๑๑ มี.ค. ๖๓) ซึ่งขณะนั้นกระแสข่าวเกี่ยวกับการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ (Covid-19) ยังไม่รุนแรง จนเมื่อมีการปรับเปลี่ยนสถานที่และนำเอาโครงการอบรมพระธรรมทูตไปปฏิบัติภาควิปัสสนากรรมฐาน ณ มจร ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ตำบลแคมป์สน อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ (๑๑ มี.ค.-๒๖ พ.ค. ๖๓) ในขณะที่กระแสข่าวการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ (Covid-19) ได้เพิ่มความรุนแรงมากยิ่งขึ้น

จากความเป็นมาและสภาวะการณ์ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวมาข้างต้นนี้เอง โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ปี ๒๕๖๓ นี้ จึงได้ประสบปัญหาที่หนักหน่วงจนเกือบจะทำให้กิจกรรมการอบรมพระธรรมทูตนั้นไม่ประสบผลสำเร็จ ทว่าด้วยความวิริยะอุตสาหะและความสามัคคีของคณะผู้บริหารพระวิปัสสนาจารย์ คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ ๆ เกี่ยวข้อง ได้ช่วยกันประคับประคองโครงการให้เป็นไปตามแผนการและวัตถุประสงค์ ที่ได้กำหนดไว้ตั้งแต่เริ่มต้น อีกทั้งด้วยความมุ่งมั่นอย่างไม่ลดละในการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเท่าทันเหตุการณ์ ผ่านการสร้างนวัตกรรมโครงการอบรมด้วยเครื่องมือที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการบริหารการอบรม วางแผนวิเคราะห์แนวทางการบริหารโครงการให้ประสบผลสำเร็จ ในเบื้องต้นได้ปรับสภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เข้าอบรมพระธรรมทูตให้เข้ากับสภาวะการณ์และเหตุการณ์ ตามระเบียบข้อบังคับที่ทางรัฐบาลได้มีมาตรการกำหนดออกมาอย่างเคร่งครัด

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับยุทธศาสตร์ป้องกันการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ (Covid-19) เพื่อเป็นผลงานด้านการวิจัยและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม ภายใต้กรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านการฝึกอบรม เพราะการฝึกอบรม (Training) เป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติ มีความชำนาญและมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการหรือหลักสูตรฝึกอบรมตามที่ได้กำหนดเป็นมาตรฐานไว้^๑

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษารูปแบบโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศของวิทยาลัยพระธรรมทูตซึ่งจัดโครงการอบรมในเขตพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดเพชรบูรณ์

๒. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ชาติตามมติคณะกรรมการมหาเถรสมาคม ในการป้องกันการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ (Covid-19)

๓. เพื่อนำเสนอรูปแบบโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับยุทธศาสตร์ของชาติตามมติคณะกรรมการมหาเถรสมาคม ในการป้องกันการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ (Covid 19)

^๑ ปกรณ์ ปรียากร, “การวางแผนการวิเคราะห์และแนวทางการบริหารโครงการให้ประสบผลสำเร็จ, คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://planning.pn.psu.ac.th/plan_doc/procedure/docs_procedure/200_1530261702.pdf [๑ สิงหาคม ๒๕๖๓].

^๒ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, หลักเกณฑ์การประกันคุณภาพการฝึกอบรมการประเมินประสิทธิผล และความคุ้มค่าการฝึกอบรมของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ฉบับปรับปรุง (ครั้งที่ ๑), ๒๕๕๕, หน้า ๗.

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ขอบเขตเนื้อหา การเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย บทความวิชาการ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดรูปแบบโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาหลักพุทธธรรม “อริยมรรคมีองค์ ๘” ตามคัมภีร์พระไตรปิฎกฝ่ายเถรวาท และแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันโรค

๒. ขอบเขตพื้นที่ศึกษา ได้แก่ โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา และศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ตำบลแคมป์สน อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

๓. ขอบเขตด้านประชากร ศึกษาพระภิกษุผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ จำนวน ๑๑๐ รูป/ชุมชนภายในศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน

๔. ขอบเขตด้านระยะเวลา เริ่มปีงบประมาณตั้งแต่ วันที่ ๑๑ มีนาคม-๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๓

กรอบแนวคิดการวิจัย

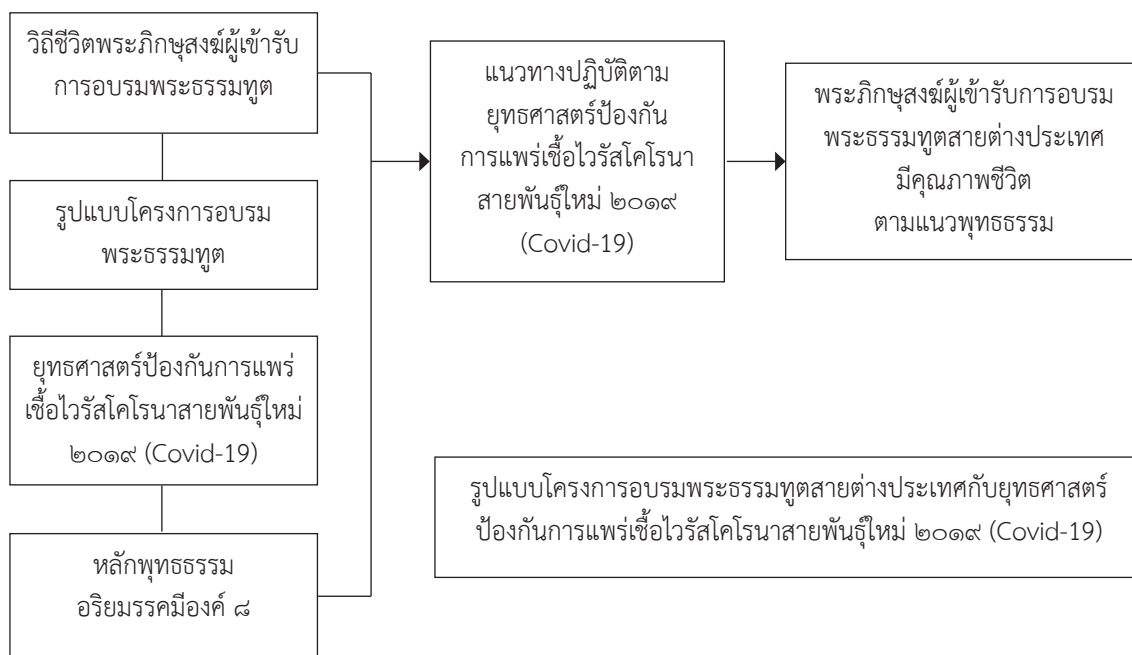
๑. แนวคิดตามทฤษฎี โครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาพระภิกษุสงฆ์ให้มีคุณภาพ และเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ

๒. แนวคิดตามทฤษฎี วิธีชีวิตความเป็นอยู่ และการปรับตัวให้เข้ากับสภาพและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ตามหลักความเป็นจริงของโลก

๓. แนวคิดตามทฤษฎีทางสายกลางตามหลักพุทธธรรมด้านอริยมรรคมีองค์ ๘

จากแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้เสนอกรอบแนวคิดในการวิจัยดังต่อไปนี้

ภาพแผนภูมิที่ ๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โครงการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ เกิดขึ้นร่วมกันทั้งสองนิกาย คือ มหานิกายและธรรมยุติกนิกาย ในประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๙-๒๕๑๐ และได้หยุดลงด้วยเหตุปัจจัยจำเป็นบางประการ แต่ความต้องการพระธรรมทูตไปต่างประเทศกลับเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกา งานเผยแผ่พระพุทธศาสนาเริ่มเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๓^๓ สอดคล้องกับพระพุทธพจน์ที่ว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงเที่ยวจาริกไป เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและหมู่มนุษย์ พวกเธออย่าได้ไปร่วมทางเดียวกันสองรูป จงแสดงธรรมงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะบริสุทธิ์บริบูรณ์ครบถ้วน ...”^๔

ปกรณ์ ปริยากร ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับวิธีการบริหารงานในระดับโครงการไว้ว่า การบริหารงานขององค์การทุกประเภท โดยเฉพาะการจัดโครงการ (Project) นับว่าเป็นงานสำคัญที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ในการบริหารการพัฒนาของหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กรนั้น ๆ เพื่อที่จะผลักดันให้เจตนารมณ์ ในเชิงกลยุทธ์ (Strategic intent) ซึ่งได้แก่วิสัยทัศน์

^๓ วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://www.odc.mcu.ac.th/?page_id=712.

^๔ วิ.ม. (ไทย) ๔/๓๒/๓๙-๔๐.

พันธกิจและประเด็นของผู้บริหาร สามารถนำไปสู่การกำหนดแนวทางด้านกลยุทธ์กลวิธีในการจัดการของหน่วยงานระดับปฏิบัติการ (Operational management) สำเร็จ^๕

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการฝึกอบรมเชิงคุณค่าไว้ว่า การฝึกอบรม (Training) นั้นเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ให้เกิดความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติมีความชำนาญ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในเรื่องที่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยมีโครงการหรือหลักสูตรฝึกอบรม^๖

กรมการศาสนา ได้แสดงคุณค่าของการอบรมเชิงโครงสร้างระดับประเทศ สรุปความได้ว่า รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ด้านความมั่นคง : ให้มีการเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักและการปกครองระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน : ให้มีการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ปลุกฝังระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม จิตสาธารณะ ค่านิยมที่พึงประสงค์^๗

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย แสดงความสำคัญของการจัดกิจกรรมฝึกอบรม สรุปความได้ว่า การจัดกิจกรรมฝึกอบรม เป็นกระบวนการหนึ่งที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความรู้ มีทักษะ และเจตคติ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ผู้รับผิดชอบในการจัดการฝึกอบรมจะต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงวิธีการจัดกิจกรรมฝึกอบรมในแต่ละขั้นตอนอย่างเหมาะสม เช่น การจัดกิจกรรมฝึกอบรมประชาชน มีวิธีการตามขั้นตอน^๘

ฝ่ายฝึกอบรม ได้แสดงขั้นตอนของการจัดอบรมเป็นแนวทางปฏิบัติ สรุปความได้ว่า แนวทางการปฏิบัติงาน ในแต่ละขั้นตอน ในการดำเนินการจัดโครงการฝึกอบรม มีแนวทางการปฏิบัติงาน ซึ่งแบ่งเป็น ๑๐ ขั้นตอนในแต่ละกิจกรรม ดังต่อไปนี้ กิจกรรมก่อนการฝึกอบรม ขั้นตอนที่ ๑ ร่างหลักสูตรสรรหาวิทยากรและสถานที่ ขั้นตอนที่ ๒ เขียนโครงการและขออนุมัติโครงการ ขั้นตอนที่ ๓ ประเมินการค่าใช้จ่าย เป็นต้น^๙

^๕ ปกรณ์ ปรียากร, เอกสารวิทยาลัยพระธรรมทูต: หลักสูตรโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๒๓ ระหว่างวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ - ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐, (เอกสารอัดสำเนา).

^๖ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗.

^๗ กรมการศาสนา, การดำเนินงานชุมชนคุณธรรมขับเคลื่อนด้วยพลังบวร, กระทรวงวัฒนธรรม, (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์อักษรไทย (น.ส.พ.ฟ้าเมืองไทย), ๒๕๖๑), หน้า ๑.

^๘ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, คู่มือการจัดกิจกรรมฝึกอบรมประชาชนตามหลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมประชาชนของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงาน กศน., (เอกสารคู่มือ, สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๙), หน้า ๓.

^๙ ฝ่ายฝึกอบรม, คู่มือการปฏิบัติงานการจัดโครงการฝึกอบรม, (เอกสารการจัดการความรู้ KM กรมการเจ้าหน้าที่,กรมการจัดหางาน, ๒๕๕๘), หน้า ๒.

ครรชิต พุทธโกษา ได้แสดงแนวคิดเรื่องการจัดอบรมเชิงพัฒนา สรุปความได้ว่า แนวคิดการพัฒนาชุมชนในอดีต มีความเชื่อในเบื้องต้นว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในชนบทของประเทศยังล้าหลังด้อยการศึกษา ขาดจิตสำนึกในการพัฒนาท้องถิ่น มีฐานะยากจน และขาดแคลนปัจจัยต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ ภาครัฐจึงจำเป็นต้องผลักดันนโยบายและทรัพยากร ตั้งแต่การพัฒนาวิธีการทำงาน ความรู้ การบริหารจัดการ^{๑๐}

สำนักสุขภาพจิตสังคม ได้สรุปแนวคิดเรื่องการจัดอบรมเพื่อฝึกจิตเยาวชน สรุปความได้ว่า แนวคิด (Concept) ในการทำค่ายการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิต หมายถึง การให้วัคซีนกับจิตใจ เพื่อพัฒนา หรือ ฝึกให้จิตใจของวัยรุ่นและเยาวชนมีความเข้มแข็งเสมือนเป็นเกราะป้องกันจิตใจให้อยู่ในสภาพที่ดี สามารถปรับตัวปรับใจ เมื่อต้องพบปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ สามารถมีชีวิตอยู่ได้อย่างสร้างสรรค์^{๑๑}

สำนักงานเลขาธิการกองทุนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ได้แสดงทิศทางการจัดกิจกรรมเชิงยุทธศาสตร์ สรุปความได้ว่า ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : ส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและ ดิจิทัลประสิทธิภาพสูง ให้ประสิทธิภาพสูง ให้ครอบคลุมหน่วยงานทางทางการศึกษา และสถานศึกษาได้แก่ เพื่อการศึกษาประกอบด้วยโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมถึงเทคโนโลยีที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษากิจการการศึกษากิจการทางไกล^{๑๒}

กรมควบคุมโรค ได้แสดงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ทั้งในและต่างประเทศ สรุปความได้ว่า สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ และความเสี่ยงของประเทศไทย ๑. สถานการณ์ทั่วโลก โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Covid-19) มีการระบาดในวงกว้างในสาธารณรัฐประชาชนจีน ตั้งแต่เดือน ธันวาคม ๒๕๖๒ เป็นต้นมา โดยเริ่มจากเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ จนถึงปัจจุบัน ทำให้พบผู้ป่วยยืนยันมากกว่า ๗๐,๐๐๐ ราย และเสียชีวิตมากกว่า ๒,๐๐๐ ราย^{๑๓}

จงกลณี วิทยารุ่งเรืองศรี ได้แสดงโทษของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Covid-19) สรุปความได้ว่า เชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ หรือโควิด-19 (Covid-19 : CO = corona, VI = virus, D = Disease) เป็นเชื้อ

^{๑๐} ครรชิต พุทธโกษา, คู่มือการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ฉบับสมบูรณ์, (เอกสารเผยแพร่, สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๕๔), หน้า ๑.

^{๑๑} สำนักสุขภาพจิตสังคม, คู่มือการจัดค่ายกิจกรรมการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตสำหรับเยาวชนในชุมชน (นาร่อง ๑๕ จังหวัด) “TO BE NUMBER ONE CAMP”, กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, (นันทบุรี: โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๒.

^{๑๒} สำนักงานเลขาธิการกองทุนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา, คู่มือการบริหารความเสี่ยงและ การควบคุมภายใน กองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ประจำปีบัญชี ๒๕๖๒, (เอกสารคู่มือ, สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๖๒), หน้า ๙.

^{๑๓} กรมควบคุมโรค, คู่มือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน กรณีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ในประเทศไทย, (เอกสารคู่มือ, กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๖๓), หน้า ๕, ๑๐.

ไวรัสที่สามารถก่อให้เกิดโรคทางเดินหายใจ หลังติดเชื้ออาจไม่มีอาการ หรืออาจมีอาการตั้งแต่ไม่รุนแรง คือคล้ายกับไข้หวัดธรรมดา หรืออาจก่อให้เกิดอาการรุนแรงเป็นปอดอักเสบและเสียชีวิตได้^{๑๔}

สำนักงานหลักประกันคุณภาพ (สปสข.) ได้แสดงวิธีการป้องกันที่ทางรัฐบาลได้แสดงเป็นมาตรการ กำกับและกำหนดไว้ สรุปความได้ว่า รัฐบาลจัดให้มี “กองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ” เพื่อเป็น ค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาสุขภาพและเป็นค่าบริการสาธารณสุข ช่วยให้คนไทยทุกเพศทุกวัยทุกสถานะ สามารถเข้าถึงบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุข เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การตรวจ วินิจฉัยโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสมรรถภาพที่จำเป็นต่อสุขภาพ^{๑๕}

กระทรวงสาธารณสุข ได้แสดงถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ (Covid-19) ว่า ส่งผลกระทบที่ต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน สรุปความได้ว่า การผ่อนปรนกิจการและกิจกรรมเพื่อ ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ (Covid-19) จากข้อกำหนดออกตามความในมาตรา ๙ แห่ง พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินและสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องและมีความจำเป็นในการลดผลกระทบต่อวิถีชีวิต เศรษฐกิจ และสังคม^{๑๖}

กรมควบคุมโรค กล่าวถึงแนวทางปฏิบัติการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อ กรณีโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการกักตุนและรักษาผู้ป่วย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ป่วย ปลอดภัยและไม่มีภาวะแทรกซ้อนจากการดูแลรักษา รวมถึงให้บุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ไม่ติดเชื้อจากการ ดูแลรักษาพยาบาลผู้ป่วย และเพื่อป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อโรคโคโรนาไวรัสสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ ให้ได้^{๑๗}

ฐานปณิธิ ธรรมเมธา ได้แสดงวิธีการสอนเชิงโครงการที่มีรากฐานมาจากการศึกษาและประสบการณ์ สรุปความได้ว่า การสอนแบบโครงการ (Project-based Learning) มีรากฐานมาจากปรัชญาและ การศึกษาเชิงประสบการณ์ ของ John Dewey และแนวคิดการศึกษาแบบพิพัฒนาการ (Progressive Education) ซึ่งเชื่อว่าการศึกษาก่อให้เกิดประสบการณ์ชีวิตที่ต่อเนื่องโดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Buck Institute for Education)^{๑๘}

^{๑๔} จงกลณี วิทยารุ่งเรืองศรี และคณะ, คู่มือการจัดการโรงเรียน รับมือโควิด ๑๙, (นนทบุรี: บริษัท สหมิตรพริน ตั้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๖๓), หน้า ๘.

^{๑๕} สำนักงานหลักประกันคุณภาพ (สปสข.), คู่มือการสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติพระภิกษุสามเณร, (นนทบุรี: บริษัท สหมิตรพรินตั้งพับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๖๒), หน้า ๑๐, ๓๒.

^{๑๖} กระทรวงสาธารณสุข, คู่มือการปฏิบัติตามมาตรการผ่อนปรนกิจการและกิจกรรมเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของ โรคโควิด-19, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรกราฟิกแอนด์ดีไซน์, ๒๕๖๓), หน้า ๓.

^{๑๗} กรมควบคุมโรค, คู่มือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน กรณีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา ๒๐๑๙ ในประเทศไทย, (เอกสารอัดสำเนา, กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๖๓), หน้า ๗๒.

^{๑๘} ฐานปณิธิ ธรรมเมธา, อีเลิร์นนิ่ง: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ e-Learning: from theory to practice โครงการ มหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, ๒๕๖๓), หน้า ๖๓-๖๔.

กมล กลิ่นรำพึง ได้แสดงกระบวนการคัดกรองบุคคลที่ต้องการเข้ามาบวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา สรุปความได้ว่า สมัยพุทธกาล ผู้บวชส่วนใหญ่ต้องการหลุดพ้นจากความทุกข์ด้วยการปฏิบัติตนเพื่อให้ถึงพระนิพพาน (พ้นทุกข์ระดับโลกุตตระ) แต่ปัจจุบันแม้จะมีผู้ต้องการพ้นจากความทุกข์ในระดับเข้าถึงพระนิพพานยังมีอยู่ แต่ผู้ที่ต้องการที่จะพ้นจากความทุกข์ในระดับโลกียะ หันหน้ามาพึ่งพาการบวชด้วยเช่นกัน ดังนั้น การตรวจสอบคัดกรองบุคคลที่จะเข้ามาบวชเป็นพระภิกษุจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง^{๑๙}

พนา ดุลยพัชร ได้แสดงวิธีการบริหารทรัพยากรบุคคล สรุปความได้ว่า ตัวแบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์แบบดั้งเดิม (Traditional model of human resources) เป็นตัวแบบ (model) ที่มักถูกเรียกว่า ทฤษฎี X (Theory X) ซึ่งมองคนว่ามีพื้นฐานฐานของความเกียจคร้าน ชอบหลบเลี่ยงจำเป็นต้องบังคับควบคุมอย่างใกล้ชิดจึงจะได้ผลงานตามต้องการ คนจะทำงานโดยหวังผลตอบแทน ถ้าพอใจในเงื่อนไขการทำงาน^{๒๐}

จิตติมา อัครธิพิงศ์ ได้แสดงจุดรวมของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สรุปความได้ว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หากจะพิจารณาย้อนกลับไปในอดีตเป็นแนวความคิดที่มีมาช้านาน เริ่มตั้งแต่มนุษย์ปฏิสนธิในครรภ์มารดา ซึ่งในทางการแพทย์จะมีการแนะนำให้ผู้ที่เป็นมารดาได้บำรุงรักษาสุขภาพทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ ให้มีความสมบูรณ์เพื่อให้ทารกที่เกิดมามีสุขภาพแข็งแรง และเมื่อมีอายุเข้าสู่วัยศึกษาก็จะนำเข้าศึกษาในโรงเรียนจนจบการศึกษาในระดับต่าง ๆ^{๒๑}

กลุ่มงานภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แสดงความวิถีสู่ทางที่รวมความเป็นชาติเชิงโครงสร้าง สรุปความได้ว่า...ภูมิปัญญาทำให้ชาติและชุมชนผ่านพ้นวิกฤติและดำรงความเป็นชาติ หรือชุมชนได้...ภูมิปัญญาเป็นองค์ความรู้ที่มีคุณค่าและความดีงามที่จรโลงชีวิต และวิถีชุมชนให้อยู่ร่วมกับธรรมชาติและสภาวะแวดล้อมได้อย่างกลมกลืนและสมดุล^{๒๒}

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้แสดงแผนการป้องกันและควบคุมปัจจัยที่เสี่ยงต่อสุขภาวะ สรุปความได้ว่า แผนย่อยการสร้างความรู้ด้านสุขภาวะและการป้องกันและควบคุม

^{๑๙} กมล กลิ่นรำพึง, ปัญหาการตรวจสอบคัดกรองผู้ขอบวชเป็นพระภิกษุ, (เอกสารวิชาการ, กลุ่มงานคณะกรรมการมาธิการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักการศาสนา ๓ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๑), หน้า ๑๑.

^{๒๐} พนา ดุลยพัชร, วิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์, (เอกสารประกอบการสอน, สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, ๒๕๕๖), หน้า ๙.

^{๒๑} จิตติมา อัครธิพิงศ์, วิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, (เอกสารประกอบการสอน, สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๕๖), หน้า ๕.

^{๒๒} กลุ่มงานภูมิปัญญาท้องถิ่น, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น, สำนักพัฒนาเกษตรกรรม กรมส่งเสริมการเกษตร, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ “รากแก้ว” บันทึกกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปีที่ ๑๑๐, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทดาวฤกษ์ จำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๒.

ปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะ โดยพัฒนาองค์ความรู้และการสื่อสารด้านสุขภาวะที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ให้แก่ประชาชน พร้อมทั้งเฝ้าระวังและจัดการกับความรู้ด้านสุขภาวะที่ไม่ถูกต้อง จนเกิดเป็นทักษะทางปัญญาและสังคมที่เป็นการเพิ่มศักยภาพในการจัดการสุขภาวะตนเองของประชาชน อาทิ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของตนเองให้มีความเหมาะสม^{๒๓}

คณะกรรมการกลุ่มความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนามาตรฐานการเรียนการสอนและการวิจัยด้านบริหารกิจแห่งประเทศไทย ได้แสดงหลักการปฏิบัติตามแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคม สรุปความได้ว่า การปฏิบัติตามแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหลักความพอประมาณ (นำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้) (๑) ดำเนินกิจการในด้านที่สนใจและมีความพร้อม (๒) วางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอนเป็นระบบค่อย ๆ ขยายผลออกไปทีละขั้นโดยไม่เร่งรัดหรือไม่หวังผลรวดเร็ว^{๒๔}

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้แสดงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งเสริมการจัดอบรมอย่างเป็นระบบ สรุปความได้ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า ๓๐ ปี และได้ทรงเน้นย้ำแนวทางพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณและความมีเหตุผลการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี^{๒๕}

คณะเภสัชศาสตร์ ได้แสดงแผนยุทธศาสตร์ที่เน้นคุณภาพโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สรุปความได้ว่า แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษา มีว่า (๑) การบริหารจัดการองค์กรที่เน้นคุณภาพและธรรมาภิบาล (Quality Management with Good Governance) (๒) การจัดการหลักสูตรที่ส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียน และระบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (Competency-based Curriculum and Effective Student Learning) (๓) การบริหารการวิจัยที่มีประสิทธิภาพ (Effective Research Management)^{๒๖}

^{๒๓} คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ ๒๕๕๕-๕๕๕๙**, สำนักงาน, (กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๕๕-๒๕๕๙), หน้า ๕๒-๕๓.

^{๒๔} คณะกรรมการกลุ่มความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนามาตรฐานการเรียนการสอนและการวิจัยด้านบริหารกิจการแห่งประเทศไทย, **แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ**, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท เมจิกเพรส จำกัด, ๒๕๕๕), หน้า ๓๗.

^{๒๕} คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ๒๑ เซ็นจูรี, ๒๕๕๐), หน้า ๖.

^{๒๖} คณะเภสัชศาสตร์, **แผนยุทธศาสตร์ ช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ.๒๕๕๐-๕๕๕๙**, (เอกสารอัดสำเนา, มหาวิทยาลัยนเรศวร ฉบับปรับปรุง, ๒๕๕๓), หน้า ๓.

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยในเรื่อง “รูปแบบโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กับยุทธศาสตร์ป้องกันการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ (Covid-19)” มีขั้นตอนตามลำดับและรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง หมายถึง ประชากรในการศึกษา คือพระภิกษุสงฆ์ที่เข้ารับการอบรมในโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยใช้ในการศึกษาวิจัย จำนวน ๑๑๐ รูป ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการอบรมในครั้งนี้ โดยมีผู้วิจัยเฉพาะภิกษุที่เข้ารับการอบรมและคฤหัสถ์ที่มีส่วนร่วมในโครงการ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย เช่น รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ โดยเน้นการศึกษาด้วยประสบการณ์ตรงจากพระภิกษุสงฆ์ที่เข้าอบรมและสัมภาษณ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ทั้งทางด้านวิชาการและประสบการณ์ ได้แก่ (๑) ภิกษุสงฆ์ผู้เข้ารับการอบรม หมายถึง ภิกษุผู้ผ่านการสอบวัดผลความรู้เพื่อเข้ารับการอบรมตามหลักสูตรโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ จำนวน ๑๑๐ รูป และผ่านการเข้ารับการอบรมตามระยะเวลาตลอดโครงการอบรม คือตั้งแต่การเริ่มต้นลงทะเบียนและปฐมนิเทศ แล้วดำเนินการอบรมวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ – ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เป็นต้นมา (๒) คฤหัสถ์ที่ดูแลรับผิดชอบโครงการอบรม หมายถึง คฤหัสถ์ประมาณ ๒๐ คน ที่เป็นเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ ณ ที่ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน โดยทำหน้าที่รับผิดชอบในด้านเตรียมภัตตาหาร อำนวยความสะดวกในด้านอื่น ๆ เช่น ดูแลอาคารสถานที่ ที่พัก น้ำ ไฟ อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ การติดต่อประสานงาน การต้อนรับศรัทธาสาธุชนที่เดินทางมาร่วมงาน หรือมาร่วมเป็นเจ้าภาพในการอุปถัมภ์จนแล้วเสร็จตลอดโครงการอบรม

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในแผนการเบื้องต้น ผู้วิจัยได้เป็นที่ปรึกษา ดูแลและบรรยายวิชาการแก่ผู้เข้าอบรมตลอดการจัดโครงการอบรม โดยได้ศึกษาและสังเกตการณ์ จนเป็นที่เข้าใจและได้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตและความ เป็นอยู่ กับสภาพแวดล้อม เหตุการณ์และสถานการณ์ที่เป็นปัจจุบันตามขั้นตอน ได้แก่ (๑) ศึกษา กลุ่มประชากรตามเป้าหมาย โดยเลือกกลุ่มพระภิกษุที่เข้ารับการอบรมพระธรรมทูต (๒) ติดต่อ ประสานงานกลุ่มที่เกี่ยวข้อง กำหนดวัน เวลา สถานที่ (๓) ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับประเด็น ในการสัมภาษณ์ เพื่อเตรียมความพร้อม (๔) แจกวัสดุประสงค์และแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับการอบรม เพื่อการสัมภาษณ์ (๕) ลงพื้นที่ทำการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่แจ้งไว้แล้วตามนัดหมาย

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ (๑) ข้อมูลแบบสอบถาม เป็นเอกสารที่สำคัญ จะถูกเก็บและรวบรวมเพื่อนำมาศึกษาและวิเคราะห์ผลที่ได้จากการแสดงความคิดเห็นของผู้ที่ถูกรับสัมภาษณ์ (๒) ผลการวิจัยจากแบบสอบถามแบบปลายเปิด (ข้อเขียน) (๓) ผลการวิจัยจากแบบสอบถามให้เลือกเพียง ๑ ข้อ (ออนไลน์) (๔) ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ตัวแทนผู้บริหาร ซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อมูลทั่วไปด้านการเริ่มต้นในการพัฒนาศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน มจร.

๔. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเนื่องจากเป็นข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด (Open - ended question) ผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้เทคนิคการจำแนกและจัดระบบข้อมูล คือ การนำข้อมูลที่ได้นำมาจำแนกและจัดหมวดหมู่ออกให้เป็นระบบ และจัดเข้ากับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา โดยการเลือกวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบคำถาม ได้แก่ (๑) ข้อมูลที่ได้จากผู้ตอบคำถามแบบปลายเปิด โดยได้พิจารณาเลือกนำเสนอเฉพาะคำตอบที่ตอบตรงประเด็นตามที่ถาม และผู้ตอบแสดงความคิดเห็นด้วยความตั้งใจตรงตามประเด็น (๒) ข้อมูลที่ผู้ตอบคำถามตอบครบตามจำนวนข้อที่ถาม การตอบแบบสอบถามแบบเลือกตอบโดย Google Form ครอบคลุมข้อตามจำนวนคำถามที่ส่งไป (๓) ข้อมูลที่ผู้ตอบคำถามแสดงออกมาด้วยอารมณ์ความรู้สึกที่สร้างสรรค์เป็นประโยชน์ การตอบแบบสอบถามแต่ละท่านแสดงความรู้สึกที่คล้ายคลึงและแตกต่างกัน

๕. วิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ (๑) วิเคราะห์ตามการสังเกตสถานภาพพฤติกรรมทั่วไปของผู้ตอบคำถาม การตอบแบบสอบถามทำให้ทราบสถานภาพและพฤติกรรมของผู้ให้คำตอบ (๒) วิเคราะห์จากการศึกษาความคิดเห็นที่ได้จากคำตอบการให้คำตอบสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา (๓) วิเคราะห์จากข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของผู้ตอบคำถาม การให้ความร่วมมือ แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ศึกษาจนครบกระบวนการวิจัย เพื่อนำมาแสดงให้เห็นถึงผลการวิจัยอย่างต่อเนื่อง ประกอบไปด้วย (๑) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (๒) ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรม ที่มีต่อการจัดโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ และ (๓) องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๑. รูปแบบโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รูปแบบโครงการอบรม สามารถวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม พระภิกษุสงฆ์ผู้ที่ได้รับการอบรม ในโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ซึ่งผ่านการอบรมทั้งภาควิชาการและภาคปฏิบัติ สำเร็จตามหลักสูตร และมีสิทธิเข้ารับวุฒิบัตรเมื่อ วันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ มีจำนวนทั้งหมด ๑๑๐ รูป

๒. ยุทธศาสตร์ชาติตามมติคณะกรรมการมหาเถรสมาคมในการป้องกันการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ (Covid-19) ข้อมูลผู้ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นแบบข้อเขียนตอบประเด็นคำถามแบบปลายเปิด และแบบเลือกตอบตาม Google Form ดังต่อไปนี้

๒.๑ วิเคราะห์คำตอบจากการแสดงความคิดเห็นจากแบบปลายเปิด ผลการวิจัยพบว่า ผู้ได้รับการอบรม ส่วนมากให้คำตอบที่คล้ายคลึงกัน

๓. การนำเสนอรูปแบบโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ กับยุทธศาสตร์ชาติตามมติคณะกรรมการมหาเถรสมาคม ในการป้องกันการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ (Covid-19) โดยองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยตามข้อมูลพื้นฐานภาคกิจกรรม สามารถแบ่งออกเป็นประเภทดังต่อไปนี้

๓.๑ องค์ความรู้ด้านทฤษฎี

จากการเริ่มต้นของโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้นำเอารูปแบบโครงการอบรมที่เกิดองค์ความรู้ที่เกิดจากกิจกรรมด้านวิชาการ คือ ความรู้ที่เกิดจากการอบรมในภาควิชาการหรือภาคทฤษฎี ณ วัดมหาจุฬาลงกรณราชูทิศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นสถานที่จัดกิจกรรมด้านอบรมภาควิชาการ ซึ่งได้เชิญวิทยากรจากหน่วยงานและจากที่ต่าง ๆ มาบรรยายถวายเป็นความรู้แก่ผู้ได้รับการอบรม โดยความรู้ที่ได้ก็คือ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ภายในประเทศและต่างประเทศ ประสบการณ์การเผยแพร่การบริหารระหว่างประเทศและข้อคิดต่าง ๆ ที่หลากหลาย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและความรู้วิธีการแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติในการป้องกันการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ (Covid-19)

๓.๒ องค์ความรู้ด้านปฏิบัติ

ความรู้ที่เกิดจากการอบรมในภาคปฏิบัติหรือภาคสนาม ณ ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ตำบลแคมป์สน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาที่พักอยู่ เช่น การทำวัตรสวดมนต์ เจริญสมาธิ วิปัสสนากรรม โดย มี วิปัสสนาจารย์ คณาจารย์ บรรยายถวายเป็นความรู้ อย่างสม่ำเสมอ มีเจ้าหน้าที่ มจร และเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน คอยดูแล อำนวยความสะดวกตลอดระยะเวลาที่จัดโครงการอบรมฯ โดยเฉพาะปี ๒๕๖๓ ทุกท่านได้ผ่านการฝึกฝนในกิจกรรมต่าง ๆ แล้ว และยังได้ลงมือทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการป้องกันการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (Covid-19)

๓.๓ องค์ความรู้ด้านการเผยแผ่

ด้านการเผยแผ่เกิดจากการที่ผู้เข้ารับการอบรม มีความรู้ประสบการณ์และมีความสามารถทั้งในด้านวิชาการและด้านปฏิบัติ เมื่อฝึกฝนอบรมตนเองอย่างดีแล้ว จึงพร้อมที่จะออกปฏิบัติภารกิจด้านการเผยแผ่ได้ ในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังต้องหมั่นแสวงหาประสบการณ์เพิ่มเติมเพื่อนำไปใช้ในการเผยแผ่อีกด้วย ซึ่งการเผยแผ่เป็นหัวใจสำคัญของการอบรมพระธรรมทูต เพราะความแตกต่างกันในแต่ละประเทศ โดยเฉพาะการวางมาตรการป้องกันการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (Covid-19)

๓.๔ องค์ความรู้ด้านการพัฒนา

ด้านการพัฒนา ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความสามารถในระดับหนึ่ง ผ่านการฝึกฝนอบรมตนเอง ผ่านการพัฒนาตนเอง ผ่านวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ซึ่งนับว่าได้พัฒนาตนเองบ้างแล้ว ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้ดูแลประจำ ยังสังเกตเห็นข้อบกพร่องของผู้เข้ารับการอบรมหลายท่านที่ยังต้องฝึกฝนอบรมตนเองเพิ่มเติมอีกมากในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้เกิดความชำนาญการและเกิดความมั่นใจที่จะลงมือทำ จนสามารถจัดการแก้ไขปัญหาการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ (Covid-19) ได้โดยที่สุด

๓.๕ องค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจและสังคม

องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคมนับว่าเป็นเรื่องสำคัญ โดยโครงการอบรมพระธรรมทูตฯ ได้ดำเนินไปได้ด้วยดี ก็เพราะอาศัยความพร้อมด้านเศรษฐกิจวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ทั้งที่เกิดจากส่วนที่เป็นโครงการฯ และส่วนที่ได้รับการสนับสนุนจากแหล่งหน่วยงานสำคัญต่าง ๆ ทั้งที่เป็นภาคคณะสงฆ์ไทย ภาครัฐบาล ภาคประชาชน และภาคเอกชน รวมถึงกลุ่มภาคีต่าง ๆ และความพร้อมทางด้านสถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมอีกด้วย หากขาดเรื่องเศรษฐกิจที่ดีพร้อมแล้ว การดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ คงต้องล้มเหลวอย่างแน่นอน คือ อาจจะไม่สามารถที่จะดำเนินกิจการด้านโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ หรือแม้แต่กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่จะดำเนินไปสู่ความสำเร็จประโยชน์ แต่เป็นเพราะสังคมที่เอื้ออาทรต่อกัน สังคมส่วนใหญ่มีธรรมะประจำใจ มีคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนเห็นความสำคัญของการพัฒนาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ทั้งส่วนเอกชนและส่วนรัฐบาลไม่ได้นิ่งดูดาย แบ่งปันความสุข ดูแลส่งเสริม สนับสนุน มีน้ำใจต่อกัน จึงทำให้โครงการฯ นี้ ดำเนินการไปด้วยดี จนผ่านพ้นความเสี่ยงกับการเผชิญหน้ากับวิกฤตการณ์การแพร่เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ (Covid-19) ไปได้ด้วยดี

การอภิปรายผล/สรุป

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาหัวข้อ รูปแบบโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศวิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยกับยุทธศาสตร์ป้องกันการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ (Covid-19) สรุปได้ดังต่อไปนี้

ผลปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับยุทธศาสตร์ป้องกันการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ (Covid-19) พบว่า

๑. รูปแบบโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ มีความสำคัญ คือ

เป็นการจัดฝึกอบรมพระภิกษุในโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศฯ ซึ่งเป็นวิธีคัดเลือกคัดกรองบุคคลที่มีคุณสมบัติทั้งในด้านความรู้และด้านความสามารถในระดับหนึ่ง ที่สามารถจะเป็นตัวแทนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แผ่ไปทั่วถึงทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะอเมริกาและยุโรป ที่กำลังได้รับความสนใจจากชาวต่างประเทศในด้านพระพุทธศาสนา เป็นการพัฒนามั่นสมองทางด้านนักเผยแผ่ที่ไม่ใช่เป็นเพียงแค่พระธรรมทูตเท่านั้น แต่หากยังเป็นพระธรรมทูตที่ได้รับการพัฒนาให้มีสติปัญญาและมีประสบการณ์ทั้งทางด้านภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยสามารถนำเอาความรู้ความสามารถและประสบการณ์เหล่านั้นไปพัฒนาตนเองและส่วนรวมทั้งในและต่างประเทศได้

โดยเฉพาะการอบรมพระธรรมทูตรุ่นที่ ๒๖ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ เป็นปีที่มีเหตุการณ์การแพร่เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ (Covid-19) ซึ่งทำให้เกิดอุปสรรคมากมายในการอบรมเป็นอย่างยิ่ง โดยเริ่มต้นจากการจัดโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ภาควิชาการ ณ มจร. อำเภอสว่างนัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (๒๖ ก.พ.-๑๑ มี.ค. ๖๓) ซึ่งขณะนั้นกระแสข่าวที่เกี่ยวกับการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ (Covid-19) ยังไม่รุนแรง จนเมื่อมีการเปลี่ยนสถานที่และนำเอาโครงการอบรมพระธรรมทูตไปปฏิบัติ ภาควิปัสสนากรรมฐาน ณ มจร. ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ตำบลแคมป์สน อำเภอกำแพง จังหวัดเพชรบูรณ์ (๑๑ มี.ค.-๒๖ พ.ค. ๖๓) กระแสข่าวการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ (Covid-19) ก็ได้เพิ่มทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น

โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ปี ๒๕๖๓ นี้ ถึงแม้ว่าได้ประสบปัญหาที่หนักหน่วงจนเกือบจะทำให้กิจกรรมการอบรมไปไม่รอด แต่ด้วยความวิริยะอุตสาหะ ความสามัคคีของผู้บริหาร วิปัสสนาจารย์ คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ได้ช่วยกันประคับประคองโครงการฯให้เป็นไปตามแผนการและวัตถุประสงค์ ที่ได้วางไว้ตั้งแต่เริ่มต้น ด้วยความมุ่งมั่นอย่างไม่ลดละ ในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเท่าทันเหตุการณ์ โดยได้สร้างนวัตกรรมการอบรมด้วยเครื่องมือที่ทันสมัย เข้ามาใช้ในการบริหารการอบรม ซึ่งในเบื้องต้นได้ปรับสภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ให้เข้ากับเหตุการณ์ตามระเบียบข้อบังคับที่ทางรัฐบาลได้มีมาตรการระบุเป็นนโยบายออกมาอย่างเคร่งครัด ดังนั้น โครงการ

อบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ปี ๒๕๖๓ ได้ประสบปัญหาด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัย รูปแบบโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับยุทธศาสตร์ป้องกันการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ (Covid-19) เพื่อเป็นผลงานด้านการวิจัยและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมอย่างสูงสุดสืบไป

๒. สรุปข้อมูลทั่วไป ของผู้เข้ารับการอบรมและตอบคำถาม

๒.๑ เป็นภิกษุสงฆ์ซึ่งมีอายุ ตั้งแต่ ๒๕-๖๐ จำนวนทั้งสิ้น ๑๑๐ รูป

๒.๒ ภิกษุสงฆ์จำนวนทั้งหมด มีวิทยฐานะตั้งแต่ประถมศึกษา จนถึงระดับปริญญาเอก

๓. สรุปข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรม

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ที่มีต่อโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ทั้งด้านความคิดเห็นแบบปลายเปิด จากจำนวนผู้เข้าอบรมที่ได้แสดงความคิดเห็น และด้านการเลือกข้อความตามแบบ google forms คือ

๓.๑ จากคำถามแบบปลายเปิดข้อที่ ๑ ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ ได้ให้คำตอบเชิงแสดงความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกันมากกว่าความคิดเห็นอย่างอื่น โดยมีความคิดเห็นว่า

๑) ได้คำตอบ คือ มีความเหมาะสมลงตัวอยู่แล้ว เพียงแต่ปีนี้นั้นที่ ๒๖ ติดปัญหาโรคโควิด ๑๙ จึงทำให้รูปแบบการดำเนินการโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ต้องปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์

๒) ได้คำตอบ คือ อยากให้มีการเพิ่มทักษะภาษาอังกฤษให้มากขึ้น เพราะพระธรรมทูตส่วนใหญ่ยังมีทักษะทางด้านภาษาอังกฤษน้อย ซึ่งอาจจะจัดสัดส่วนหรือแบ่งเป็นกลุ่มตามระดับพื้นฐานความรู้ด้านภาษาอังกฤษอย่างเหมาะสม

๓.๒ จากคำถามแบบปลายเปิดข้อที่ ๒ ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ ให้คำตอบแสดงความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกันมากกว่าความคิดเห็นอย่างอื่น โดยมีความคิดเห็นว่า

๑) ถือว่าได้มาตรฐานสากล โดยมีการวัดไข้ทุกวัน ๆ วันละ ๓ เวลา แยกภาชนะส่วนตัว, ล้างมือด้วยเจลน้ำยาล้างมือหรือหลังหยิบจับวัตถุสิ่งของ, ใส่หน้ากาก, ทำความสะอาด เป็นต้น

๒) เห็นว่าทำได้ดีตามมาตรฐานอยู่แล้ว และดูจะเข้มงวดมากกว่าการดำเนินชีวิตของประชาชนด้วยซ้ำ

๓) จากคำถามแบบปลายเปิดข้อที่ ๓ ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ ให้คำตอบแสดงความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกันมากกว่าความคิดเห็นอย่างอื่น โดยมีความคิดเห็นว่า (๑) มีความตื่นรู้ และตระหนักต่อปัญหาตั้งแต่เริ่มต้นสถานการณ์อย่างดีเยี่ยม และเป็นไปตามมาตรฐานที่ทางภาครัฐได้กำหนดไว้ เช่นนี้จึงทำให้โครงการอบรมพระธรรมทูตฯ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยได้อย่างไม่ติดขัด (๒) เหมาะสม สอดคล้องปรับตัวได้ทันต่อสถานการณ์ดีแล้ว

๔) ส่วนการเลือกตอบแสดงความคิดเห็นตามแบบ google forms

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ผู้วิจัยต้องการนำเสนอมี ๔ ประเด็น ดังมีรายละเอียดดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะเชิงทฤษฎี ในด้านทฤษฎีใช้ได้ในระดับหนึ่งแต่ยังต้องมีการแก้ไขปรับปรุงการบริหารจัดการในเรื่องทฤษฎีด้านวิชาการที่จำเป็นเพิ่มเติม เช่น การเตรียมพร้อม แหล่งข้อมูล การเสนอข่าวสาร การเรียนการสอน เพื่อให้ทฤษฎีได้ดำเนินควบคู่กันไปโดยสอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติ

๒. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย คือ รูปแบบโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ วิทยาลัยพระธรรมทูต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย คณะผู้วิจัยได้เสนอแนะในเชิงนโยบายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้คือ (๑) เพื่อศึกษารูปแบบโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ (๒) เพื่อศึกษาและนำเสนอรูปแบบโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศกับยุทธศาสตร์ของชาติ ตามมติคณะกรรมการมหาเถรสมาคม ในการป้องกันการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ (Covid-19)

๓. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ ในด้านปฏิบัติมีการผสมผสานกับภาควิชาการได้เกือบสมบูรณ์ซึ่งหากทฤษฎีด้านวิชาการมีความพร้อมสมบูรณ์ลงตัว แต่ก็ยังต้องแก้ไขปรับปรุงตามหลักสัปปายสถาน เช่น ควรแยกชั้นแบบเดี่ยว เว้นระยะห่าง อีกทั้งการยืน เดิน นั่ง นอน กิน ทุกอิริยาบถ ต้องแก้ไขปรับปรุงให้มากกว่าที่เคยปฏิบัติอย่างเคร่งครัด รวมถึงบุคคลภายนอกที่เข้ามา ต้องปฏิบัติให้เคร่งครัด เพื่อความปลอดภัยและไม่ประมาท จะทำให้ภาคสนามการปฏิบัติเป็นไปอย่างราบรื่นมีน้ำหนักเพิ่มมากขึ้น

๔. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป คณะผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า รูปแบบโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ควรนำเอาวิธีการ หลักการ ประสบการณ์และรูปแบบโครงการอบรมพระธรรมทูต รุ่นที่ ๒๖ นี้ไปใช้ปรับปรุง แก้ไข บูรณาการให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ดังเช่น สถานการณ์การแพร่เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ (Covid-19) ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวเป็นปัญหาและอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งทางด้านบุคลากร สถานที่ งบประมาณ การติดต่อประสานงาน เป็นต้น ทำให้การบริหารจัดการตกอยู่ในภาวะวิกฤติเป็นอย่างยิ่ง โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ เป็นภารกิจสำคัญที่จะต้องอาศัยความเพียรพยายามและความอดทนอย่างสูง ทั้งยังจะต้องได้รับการสนับสนุนและส่งเสริม ข้อเสนอแนะดังกล่าวมานั้น มีประเด็นที่น่าสนใจและน่าศึกษา โดยเฉพาะวัตถุประสงค์ของโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ได้แก่ (๑) เพื่อพัฒนาพระธรรมทูตให้มีความรู้ความสามารถทางด้านวิชาการ มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ปลุกฝังศรัทธาและอุดมการณ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ ซึ่งได้มีการวางแผนตั้งแต่ต้นก่อนการประกาศรับสมัคร (๒) เพื่อฝึกพระธรรมทูตให้เข้าใจในหลักการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน สามารถแนะนำและสอนธรรม นำปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานได้ และ (๓) เพื่อพัฒนาพระธรรมทูตให้มีทักษะการทำงานร่วมกัน มีความสมัครสมานสามัคคีของหมู่คณะ สืบต่องานพระธรรมทูตและสนองงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศของคณะสงฆ์ไทยได้ ดังต่อไปนี้

๔.๑ เพื่อพัฒนาพระธรรมทูตให้มีความรู้และความสามารถทางด้านวิชาการ มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ปลุกฝังศรัทธาและอุดมการณ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ ซึ่งได้มีการวางแผนตั้งแต่ต้นก่อนการประกาศรับสมัคร ได้แก่ การจัดกิจกรรมการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ให้มีความรู้ความสามารถทั้งในด้านความคิดที่สร้างสรรค์ ซึ่งมีความสำคัญต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามรูปแบบโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ทั้งที่เป็นรูปแบบ ต้นแบบ ตัวอย่างและวิธีการประพฤติปฏิบัติ ตามหลักการของปริยัติ จนสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง สังคมส่วนรวมและประเทศชาติบ้านเมืองได้

๔.๒ เพื่อฝึกพระธรรมทูตให้มีความเข้าใจในหลักการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน สามารถแนะนำและสอนธรรม นำปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานได้ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ให้มีความรู้ความสามารถในด้านจรรยาและมารยาท ข้อวัตรปฏิบัติ ความเข้าใจสภาพความจริงของชีวิต กระทั่งสามารถที่จะพัฒนาตนและผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง ตามหลักการปฏิบัติที่คอยประคับประคองชีวิตให้ เป็นไปตามกฎแห่งความจริง เป็นหนทางที่จะนำไปสู่ความสุขอันประเสริฐและหลุดพ้นจากทุกข์ได้ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี

๔.๓ เพื่อพัฒนาพระธรรมทูตให้มีทักษะการทำงานร่วมกันกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม โดยมีความสมานสามัคคีของหมู่คณะ สืบต่องานพระธรรมทูต และสนองงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ ของคณะสงฆ์ไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น กิจกรรมการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศนี้ สามารถพัฒนาพระธรรมทูตในโครงการฯให้มีความเชี่ยวชาญ คล่องแคล่ว ว่องไว ก้าวทันต่อเหตุการณ์ เข้าใจสถานการณ์ ตลอดจนสามารถที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทัน ด้วยการทำงานเป็นทีม เป็นหมู่คณะด้วยความสมานสามัคคีปรองดองกัน เพื่อภารกิจสำคัญในด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มั่นคงยั่งยืนต่อไป ด้วยประการอย่างนี้ รูปแบบโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ก็จะดำเนินต่อไปได้อย่างสมบูรณ์ มีศักยภาพ ประสิทธิภาพ คุณภาพ สามารถก้าวทันสถานการณ์ปัจจุบัน สามารถที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ตามมติของมหาเถรสมาคม คณะสงฆ์ไทย และนโยบายของรัฐบาล ในการป้องกันการระบาดของโรคภัย ตามยุทธศาสตร์ป้องกันการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ (Covid-19)

บรรณานุกรม

กรมการศาสนา. การดำเนินงานชุมชนคุณธรรมขับเคลื่อนด้วยพลังบวร. กระทรวงวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์อักษรไทย (น.ส.พ.ฟ้าเมืองไทย), ๒๕๖๑.

กรมควบคุมโรค. คู่มือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน กรณีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ในประเทศไทย. เอกสารคู่มือ. กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๖๓.

- กระทรวงสาธารณสุข. **คู่มือการปฏิบัติตามมาตรการผ่อนปรนกิจการและกิจกรรมเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรกราฟิคแอนด์ดีไซน์. ๒๕๖๓.
- กมล กลิ่นรำพึง. **ปัญหาการตรวจสอบคัดกรองผู้ขอใบเป็นพระภิกษุ**. เอกสารวิชาการ. กลุ่มงานคณะกรรมการมณีการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักกรรมการมณีการ ๓ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๑.
- ครรชิต พุทธิโกษา. **คู่มือการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ฉบับสมบูรณ์**. เอกสารอัดสำเนา. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๕๔.
- จกกลนี วิทยารุ่งเรืองศรี และคณะ. **คู่มือการจัดการโรงเรียน รับมือโควิด ๑๙**. พิมพ์ที่ บริษัท สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๖๓.
- จิตติมา อัครนิติพงศ์. **วิชาการพัฒนาศาสตร์พยาบาลมนุษย์**. เอกสารประกอบการสอน. สาขาวิชาการบริหารพยาบาลมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๕๖.
- ฐานันท์ ธรรมเมธา. **อีเลิร์นนิ่ง: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ e-Learning: from theory to practice โครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย**. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, ๒๕๓๗.
- ฝ่ายฝึกอบรม. **คู่มือการปฏิบัติงานการจัดโครงการฝึกอบรม**. เอกสารการจัดการความรู้ KM กรมการเจ้าหน้าที่. กรมการจัดหางาน, ๒๕๕๘.
- พนา ดุลยพัชร. **วิชาการจัดการพยาบาลมนุษย์**. เอกสารประกอบการสอน. สาขาวิชาการบริหารพยาบาลมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, ๒๕๕๖.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. **หลักเกณฑ์การประกันคุณภาพการฝึกอบรมการประเมินประสิทธิผล และความคุ้มค่าการฝึกอบรมของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ฉบับปรับปรุง (ครั้งที่ ๑)**, ๒๕๕๕.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. **คู่มือการจัดกิจกรรมฝึกอบรมประชาชนตามหลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมประชาชนของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงาน กศน.** เอกสารคู่มือ. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๙.
- สำนักงานเลขาธิการกองทุนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา. **คู่มือการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน กองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ประจำปีบัญชี ๒๕๖๒**. เอกสารคู่มือ. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๖๒.

สำนักสุขภาพจิตสังคม. คู่มือการจัดค่ายกิจกรรมการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตสำหรับเยาวชน
ในชุมชน (นาร่อง ๑๕ จังหวัด) “TO BE NUMBER ONE CAMP. กรมสุขภาพจิต กระทรวง
สาธารณสุข. นนทบุรี: โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, ๒๕๕๐.
สำนักงานหลักประกันคุณภาพ (สปสข). คู่มือการสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติพระภิกษุสามเณร.
กรุงเทพมหานคร: บริษัทสมิตรปรินต์ติ้ง พับลิชชิ่ง จำกัด. ๒๕๖๒.
ปกรณ์ ปรียากร. “การวางแผนการวิเคราะห์และแนวทางการบริหารโครงการให้ประสบผลสำเร็จ”. คณะ
รัฐประศาสนศาสตร์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: [http://
planning.pn.psu.ac.th/plan_doc/procedure/pdf](http://planning.pn.psu.ac.th/plan_doc/procedure/pdf) [๑ สิงหาคม ๒๕๖๓].